RESİMLERLE İNSANLIK TARİHİ ANSİKLOPEDİSİ

İSPANYA II
Altın Çağ

KARACAN

30

İSPANYA II Altın Çağ

KARACAN RESİMLERLE İNSANLIK TARİHİ ANSİKLOPEDİSİ

Karacan Yayınları A.Ş. adına sahibi: **ALİ KARACAN**
Sorumlu Genel Yayın Yönetmeni: **ALİ SAYDAM**
Mali.Koordinatör: **ÖZHAN KÜÇÜKTOPUZLU**
Teknik Koordinatör: **OĞUZ DEMİRCİOĞLU**

Yazı İşleri Müdürü: **ERCAN ALTAZLI**
Yazı İşleri Yardımcısı: **DENİZ DAĞDELEN**
Danışma Kurulu: **Prof. Dr. TAHSİN YAZICI, Doç. Dr. Ali İHSAN GENCER, Doç. Dr. MEHMET ÖZSAİT,Doç. Dr. İSMET MİROĞLU, PAUL MANDRİNİ, ALBERTO CABADO, EUGENİO ZOPPI**

Teknik Yönetmen: **ERTAN GÖKEMRE**
Teknik Müdür: **NURETTİN ÖZAKSEL**
Teknik Müdür Yardımcısı: **M. SABİT UÇUK**
İlan ve Halkla İlişkiler Müdürü: **ESER NOYAN**

Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı'nın 20.2.1984 tarih ve 01771 sayılı kararı ve ek 3.4.1984 tarih ve 2152 sayılı kararı ile ilk 5 sayısı özellikle ilkokul 4. ve 5. sınıf öğrencileri ile ortaokul öğrencilerine tavsiye edilmiş olup, bu sayısı da onaya sunulmuştur.

Renk Ayrımı: **ÇALİ GRAFİK**
Baskı: **HÜRRİYET OFSET A.Ş. HALKALI/İSTANBUL**
Kapak Baskısı: **NADİR BASIMEVİ**

Adres: **KARACAN YAYINLARI**, Basın Sarayı, Cağaloğlu/İstanbul
Tel: 527 00 34 - 526 69 00
Fiyatı: 250 TL/Kıbrıs'ta: 330 TL

ALTIN ÇAĞ

ALTIN ÇAĞ

HIRİSTİYAN TAASSUBUNUN İSPANYA MÜSLÜMANLARINI YARIMADADAN KOVMASINDAN SONRA XVI. VE XVII. YÜZYILLARI KAPSAYAN İSPANYOL RÖNESANS'I, KATOLİK KRALLAR DEVRİNDE YARIMADAYI ETKİSİ ALTINA ALAN HÜMANİZM DÜŞÜNCESİ VE...
...RÖNESANS HAREKETİNDEN KAYNAKLANMAKTADIR. RÖNESANS'IN İSPANYA'DA 1550-1650 YILLARI ARASINDA EN YÜKSEK NOKTASINA ULAŞTIĞI BU DÖNEME "ALTIN ÇAĞ" ADI VERİLİR.

BU KÜLTÜREL GELİŞMENİN İLK 50 YILI BOYUNCA İSPANYA, GÜCÜ-NÜN DORUĞUNA ULAŞMIŞ VE HAKLI OLARAK "GÜNEŞİN HİÇ BAT-MADIĞI ÜLKE" UNVANINI KAZANMIŞTIR.

ANCAK DAHA SONRA ESKİ GÜCÜNÜ YİTİREN ÜLKE, BU ÜSTÜNLÜĞÜNÜ FRANSA VE İNGİLTERE'-YE KAPTIRMIŞ VE ADI GEÇEN DEVLETLER O GÜNE KADAR İSPANYA'NIN ELİNDE BULUNAN SİYASİ HEGEMONYAYI VE DENİZLERDEKİ HÂKİMİYETİ KENDİ ELLERİNE GEÇİRMİŞLERDİR.

3

İSPANYA, XVI. VE XVII.
YÜZYILLAR BOYUNCA
AVUSTURYA KÖKENLİ
HABSBURG HANEDANI
TARAFINDAN
YÖNETİLDİ.
SİYASİ ALANDA-
Kİ BASARILARIN-
DAN DOLAYI SARL-
KEN (İSPANYA KRALI
I. CARLOS) İLE OĞLU
II. FİLİP, "ÜSTÜN
AVUSTURYALILAR"
LAKABIYLA ANILIRLARDI.
4

ULUSLARARASI İLİŞKİLER XVII. YÜZYIL BAŞLARINDA OLUMLU BİR GELİŞME İÇİNE GİRDİ. İNGİLTERE TAHTINA 1603 YILINDA ÖLEN I. ELİZABETH'İN YERİNE I. JAMES (CEYMİS) GEÇMİŞ BULUNUYORDU.

İSPANYA'YA BÜYÜK BİR HAYRANLIK BESLİYOR VE İKİ ÜLKE ARASINDAKİ DİPLOMATİK İLİŞKİLERİN ARTIRILMASINI SAVUNUYORDU.

FRANSA'DA İSE KRAL IV. HENRİ, 1598 YILINDA MEYDANA GELEN FRANSIZ-İSPANYOL SAVAŞI'NDAN OLUMSUZ YÖNDE ETKİLENEN EKONOMİYİ YENİDEN CANLANDIRMAKLA MEŞGULDÜ.
6

SONUÇ MÜKEMMELDİ. FRANSA ARTIK İSPANYA'NIN GÜÇLÜ BİR RAKİBİ DURUMU-NA GELMİŞTİ. ANCAK KRALIN 1610 YILIN-DA ÖLDÜRÜLMESİ VE YERİNE GEÇEN OĞLUNUN HENÜZ ÇOCUK YAŞTA (9) OLMASI, ANA KRALİÇE MARİE DE ME-DİCİS (MARİ DÖ MEDİÇİ)'NİN ÜLKENİN KADERİNDE SÖZ SAHİBİ OLMASINA YOL AÇTI.

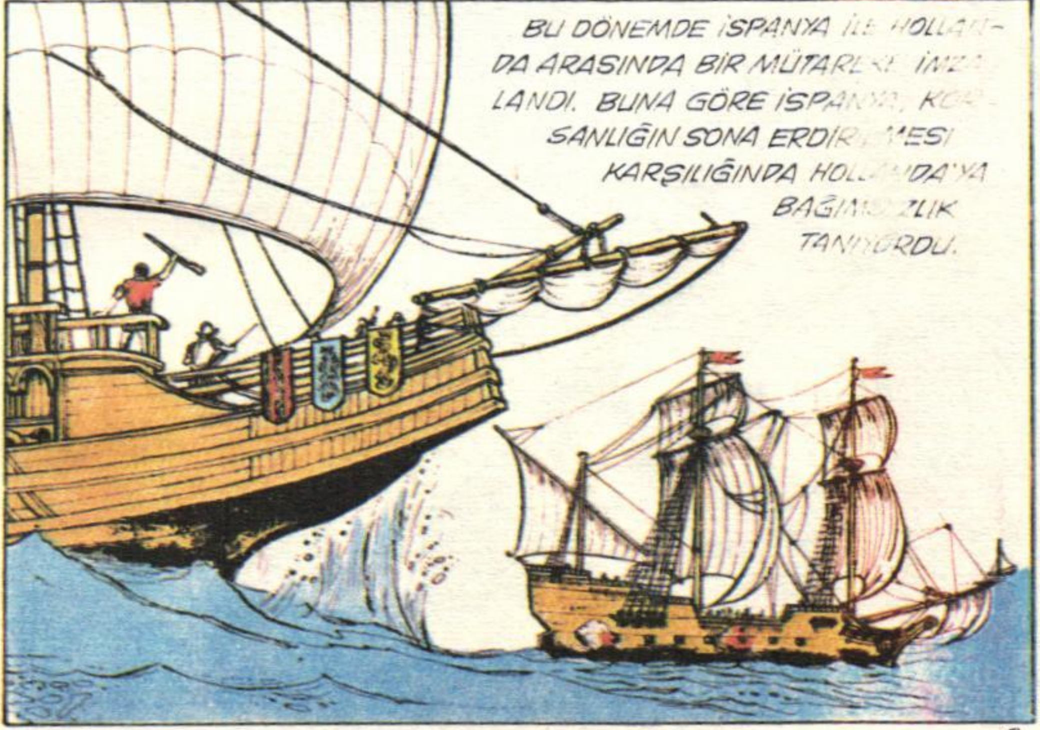
7

KOYU BİR KATOLİK OLAN VE OTO-
RİTER BİR YAPIYA SAHİP BULUNAN
KRALİÇE DE, İNGİLTERE KRALI GİBİ
İSPANYA HAYRANIYDI.

SULLY'Yİ GÖREVDEN ALARAK ÇEVRESİNİ
İTALYAN DANIŞMANLARLA DOLDURDU. IV. HENRİ'-
NİN TUTUMLULUĞUNUN YERİNİ ŞİMDİ SAVUR-
GANLIK ALMIŞTI. ÖLEN KRALIN SAĞLAMIŞ OL-
DUĞU MALİ KAYNAKLAR, SARAY TARAFINDAN
HAR VURUP HARMAN
SAVRULDU.

8

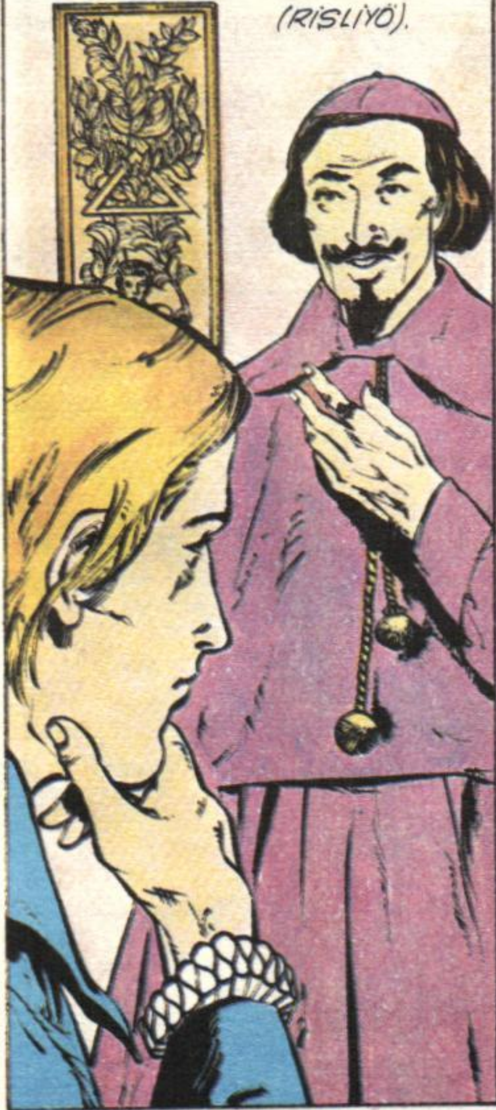

DİNİ HOŞGÖRÜYÜ AMAÇLAYAN VE 1598 YILINDA ÇIKARTILMIŞ OLAN NANTES (NANT) FERMANI'NIN YÜRÜRLÜKTEN KALDIRILMASI, KATOLİKLERLE PROTESTANLAR ARASINDA YENİ BİR ÇATIŞ-MANIN BAŞLAMASINA YOL AÇTI.

BU DÖNEMDE İSPANYA İLE HOLLAN-DA ARASINDA BİR MÜTAREKE İMZA-LANDI. BUNA GÖRE İSPANYA, KOR-SANLIĞIN SONA ERDİRİLMESİ KARŞILIĞINDA HOLLANDA'YA BAĞIMSIZLIK TANIYORDU.

9

FRANSA'NIN ZAYIFLAMASI, İNGİLİZ VE HOLLANDA GEMİLERİNİN SALDIRILARININ SONA ERMESİ, EN ÇOK İSPANYA'NIN İŞİNE YARADI. ÜLKE EKONOMİSİ, AMERİKA KITASINDAKİ SÖMÜRGELERDEN GETİRİLEN HAMMADDE VE DEĞERLİ MADENLERE DAYANMAKTAYDI.
70

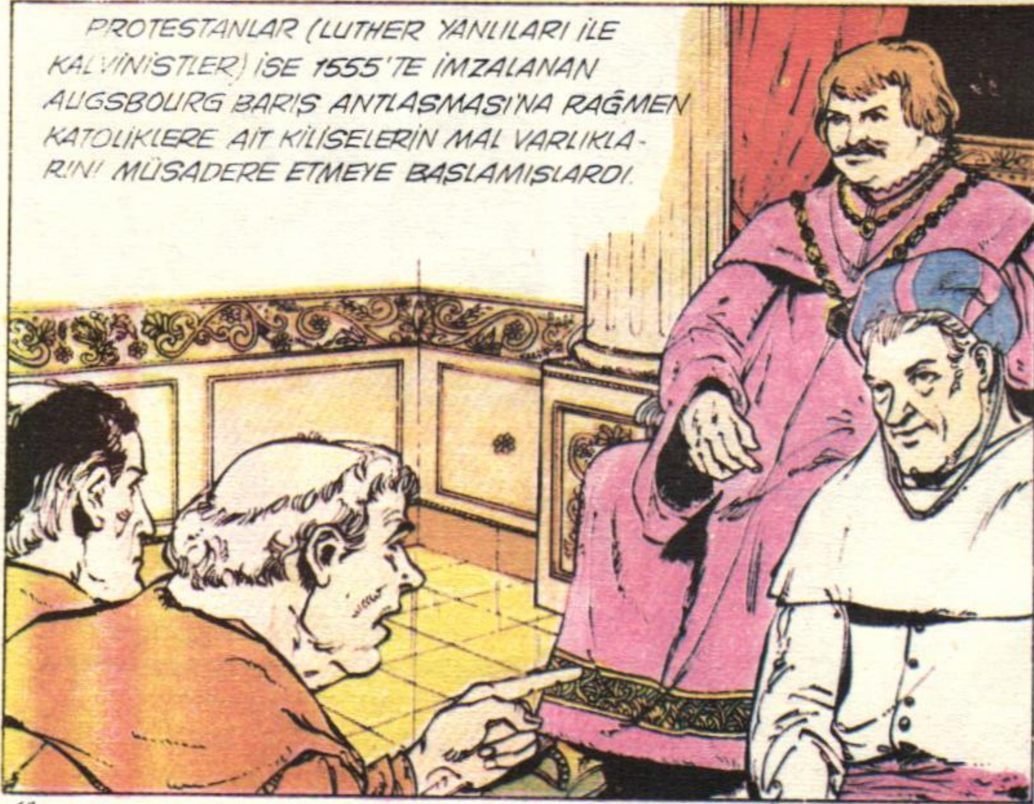
ANCAK DIŞ POLİTİKADAKİ BU OLUMLU ŞARTLAR KISA BİR ZAMAN SONRA DEĞİŞİKLİĞE UĞRAMAKTA GECİKMEDİ. FRANSA'DA XIII. LOUİS (LUİ), ANNESİ MARİE DE MEDİCİS'Yİ TAHTTAN UZAKLAŞTIRARAK İKTİDARI DEVRALDI. İTALYAN GÖZDELERİN SARAYDAN UZAKLAŞTIRILDIĞI BU DÖNEMDE YENİ BİR ŞAHSİYET GÖZE ÇARPMAKTAYDI: KARDİNAL RİCHELİEU (RİŞLİYÖ).

AYNI GÜNLERDE HABSBURG HANEDANININ AVUSTURYA KÖKENLİ KOLU İÇİN ZOR GÜNLER BAŞLADI.

KUTSAL ROMA-GERMEN İMPARATORU MATTHIAS (II. FİLİP'İN YEĞENİ)'NİN UYGULADIĞI MERKEZİYETÇİ POLİTİKA, ALMAN PRENSLER ARASINDA TEPKİ UYANDIRMAKTAYDI.

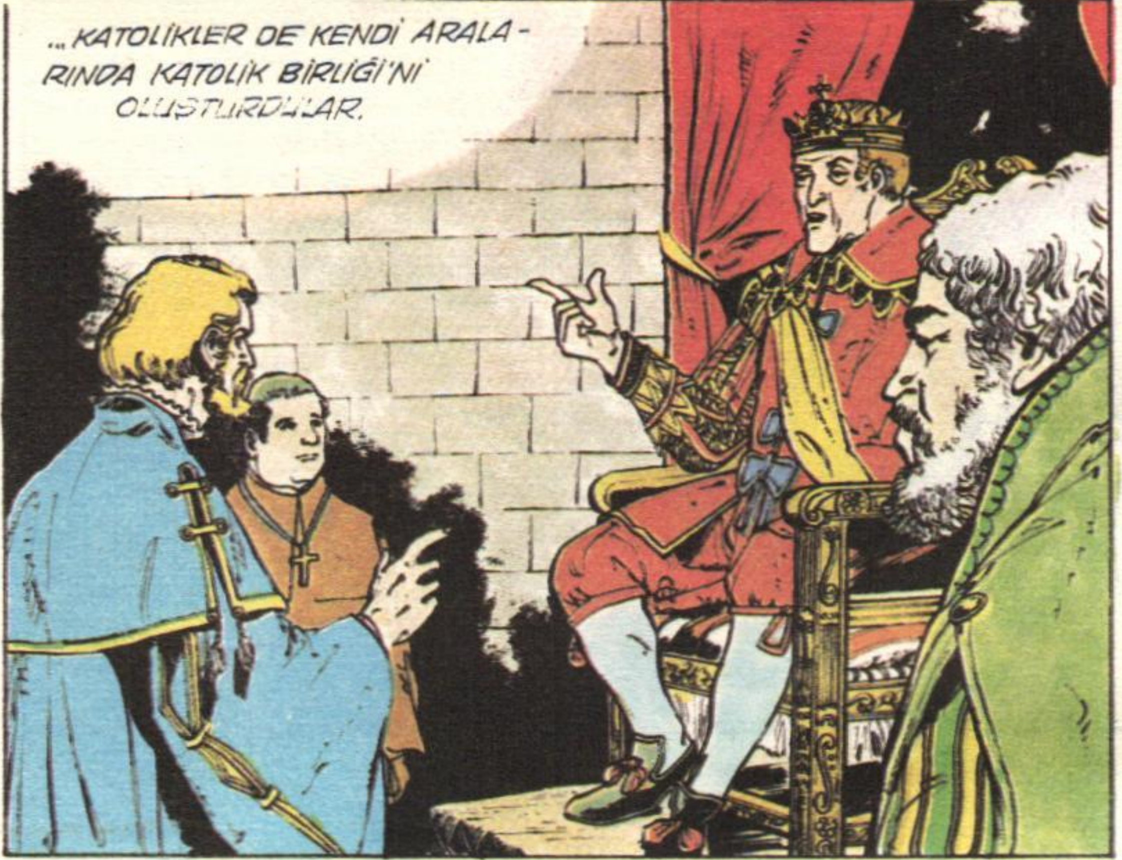

PROTESTANLAR (LUTHER YANLILARI İLE KALVİNİSTLER) İSE 1555'TE İMZALANAN AUGSBOURG BARIŞ ANTLASMASI'NA RAĞMEN KATOLİKLERE AİT KİLİSELERİN MAL VARLIKLARINI MÜSADERE ETMEYE BASLAMISLARDI.

ALMAN PRENSLER İSE İMPARATORA KARŞI ORTAK BİR POLİTİKA İZLEMELERİNE RAĞMEN DİN KONUSUNDA AYRI GÖRÜŞLERİ PAYLAŞIYORLARDI. MEZHEP KONUSUNDAKİ ÇATIŞMALAR İKİ AYRI GRUBUN DOĞMASIYLA SONUÇLANDI. PROTESTAN KALVİNİSTLER SEÇİCİ PRENS FRIEDRICH (FRİEDRİH) LİDERLİĞİNDE PROTESTAN BİRLİĞİ'Nİ KURARKEN....

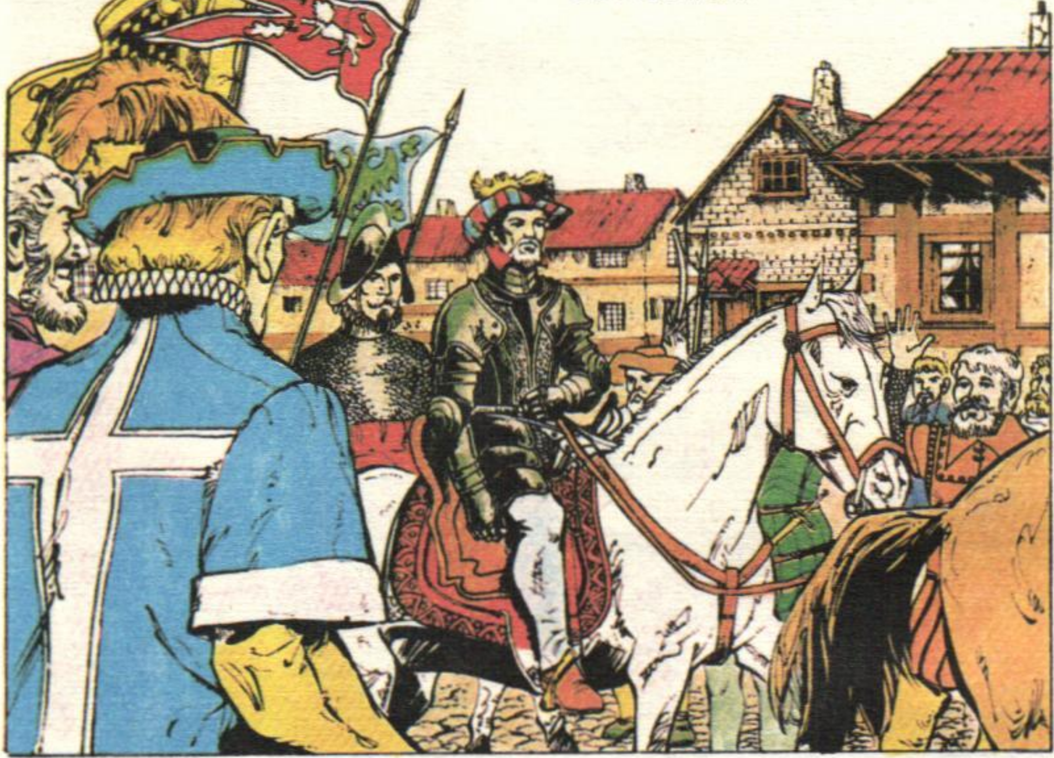
13

...KATOLİKLER DE KENDİ ARALA-
RINDA KATOLİK BİRLİĞİ'Nİ
OLUŞTURDULAR.

YAŞLI KRALIN ARDINDA VARİS BIRAKMA-
DAN ÖLMESİ ÜZERİNE, İKTİDAR STEIERMARK
(ŞTAYERMAK) DÜKÜ OLAN AKRABASI FERDİ-
NAND'A GEÇTİ. KOYU BİR KATOLİK OLAN FER-
DİNAND, AYNI ZAMANDA MUTLAKIYETÇİLİĞİN
DE ATEŞLİ BİR SAVUNUCUSUYDU.

14

KRALLIĞI AVUSTURYA VE MACARİSTAN TARAFINDAN ONAYLANAN FERDİNAND, ÇOĞUNLUĞUNU KALVİNİSTLERİN OLUŞ-TURDUĞU BOHEMYA'DA, ÖZELLİKLE ÇEK SOYLULARININ TEPKİSİYLE KARŞILAŞTI.
BİR GRUP SOYLUNUN İMPARATORLUĞUN TANINMIŞ İKİ DANIŞMANINI PRAG'DAKİ BİR SATONUN PENCERESİNDEN AŞAĞIYA ATMALARI İLE SONUÇLANAN OLAY, 1618 YILINDA "30 YIL SAVAŞLARI"NIN BAŞLAMASINA NEDEN OLDU.
15

...PROTESTAN BİRLİĞİ İLE...

16

...KENDİLERİNE MALİ YARDIMDA BULUNAN HOLLANDALILA-
RIN DA DESTEĞİNİ SAĞLAMIŞ
BULUNUYORLARDI...

STEIERMAK DÜKÜ, DAHA MATTHİ-
AS'IN SAĞLIĞINDA II. FERDİNAND
ADIYLA TAÇ GİYMİŞTİ VE BAVYERALI
MAXİMİLİAN'IN LİDERLİĞİNDE KATOLİK
ALMANLARLA İSPANYA KRALI III. FİLİP'-
TEN BÜYÜK DESTEK GÖRMEKTEYDİ.
17

FRANSA, LUTHER YANLISI ALMANLAR GİBİ BU DURUMA TARAFSIZ KALMAYI TERCİH ETTİ. FERDİNAND'I DESTEKLEYENLER ARASINDA SAKSONYA SEÇİCİ PRENSİ DE BULUNMAKTAYDI.
BİR BAVYERA ORDUSU AVUSTURYALI VE İSPANYOL ASKERLERİN DESTEĞİNDE....

...1620 YILININ SONLARINDA ALMAN PARALI ASKERLERİNİN DESTEĞİNDEKİ ÇEK VE MACAR SÜVARİLERİNİ, BELA HORA (BEYAZ DAĞ) OVASINDA BOZGUNA UĞRATTI.

BOHEMYA'DA ÇIKMIŞ OLAN İSYAN BASTIRILARAK PRAG GERİ ALINDI. FRIEDRICH SÜRGÜNE GÖNDERİLDİ. PROTESTAN BİRLİĞİ'NİN DAĞILMASIYLA BÖLGE TÜMÜYLE...
...KATOLİK MEZHEBİNİ BENİMSEMİŞ OLDU. BAVYERALI MAXIMILIAN KUTSAL ROMA-GERMEN İMPARATORLUĞU'NUN SEÇİCİ PRENSİ UNVANIYLA GENEL VALİLİĞE ATANDI. İSPANYA'DA III. FİLİP'İN ÖLÜMÜYLE (1621) TAHTA OĞLU IV. FİLİP GEÇTİ.
19

AYNI YIL, İSPANYA İLE HOLLANDA ARASINDAKİ ATEŞKESİN BOZULMASI ÜZERİNE SAVAŞ BAŞLADI. İSPANYOLLAR, FRANSA VE İNGİLTERE'NİN MÜTTEFİĞİ DURUMUNDAKİ HOLLANDALILA-RI YENEREK ÜLKENİN ÖNEMLİ KENTLERİNDEN BREDA'YI ELE GEÇİRDİLER.. BU OLAY VELAZQUEZ (VELAZKEZ) TARAFINDAN....

.... "BREDA'NIN TESLİMİ" YA DA "MIZRAKLAR" ADLI ÜNLÜ TABLOSUYLA ÖLÜMSÜZLEŞTİRİLMİŞTİR.

BU ARADA DANİMARKA VE NORVEÇ'İN LUTHER YANLISI KRALI IV. CHRISTIAN (KRİSTİ-YAN)'IN DURUMA MÜDAHALE ETMESİ 30 YIL SAVAŞLARI'NI YENİDEN ALEVLENDİRDİ.

HABSBURGLARA OLAN DÜŞMANLIĞI BU YOLLA AÇIĞA ÇIKMIŞ OLAN KRAL, HAFİF BİR DONANMA İLE ALMANYA'DA KARAYA ÇIKTI VE PROTESTAN PRENSLERDEN BÜYÜK ÖLÇÜDE DESTEK GÖRDÜ.

21

ÖTE YANDAN HOLLANDA VE
İNGİLTERE DE BU HAREKÂTA MALİ
DESTEK SAĞLAMAYI ÜSTLENMİŞ
BULUNUYORLARDI. İSKANDİNAV
KRALI KISA SÜREDE 20.000 KİŞİ-
LİK BİR ORDU KURDU.

BU ARADA II. FERDİNAND DA
ALMAN GENERALİ WALLENSTEIN
(VALINŞTAYN)'I YARDIMA ÇAĞIR-
MAKLA MEŞGULDÜ.

KRALIN YARDIM TEKLİFİNİ KABUL EDEN WALLENSTEİN, AVRUPA'NIN DÖRT BİR YANINDAN GELEN PARALI ASKERLERLE GÜÇLÜ BİR ORDU KURDU.
1626 YILINDA BELÇİKALI GENERAL TILLY (TİLİ) KOMUTASINDAKİ KATOLİK BİRLİĞİ, IV. CHRISTIAN'IN ORDUSUNU KUZEY ALMANYA'DA YENİLGİYE UĞRATTI. KOMŞU EYALETLER, WALLENSTEIN'IN EMRİNDEKİ PARALI ASKERLERİN ELİNE GEÇTİ.
23

KUZEY ALMANYA'DA ŞİMDİYE KADAR TARAFSIZLIĞINI KORUMUŞ OLAN BRANDENBURG EYALETİ BU TARİHTE HABSBURGLARA KATILDI. IV. CHRİSTİAN 1629'DA LÜBECK BARIŞ ANTLAŞMASI'NI İMZALAMAK ZORUNDA KALDI VE İSKANDİNAVYA'YA ÇEKİLDİ. KATOLİK KİLİSESİNİN MÜSADERE EDİLMİŞ OLAN MALLARININ GERİ VERİLMESİNİ ÖNGÖREN BİR FERMAN, LUTHER YANLISI İSVEÇ KRAL GUSTAF II. ADOLF DESTEĞİNDEKİ PROTESTAN PRENSLER ARASINDA YENİ BİR HUZURSUZLUĞA YOL AÇMIŞTI.

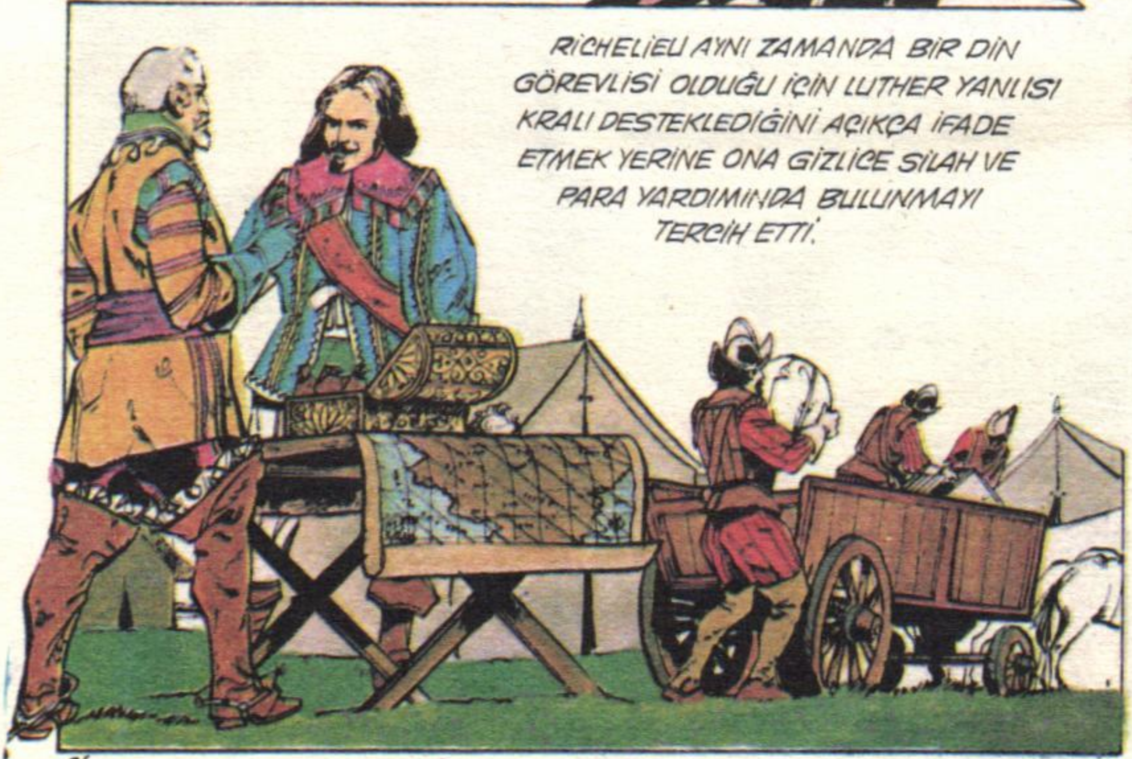

24

KURNAZ BİR DİPLOMAT VE USTA BİR SAVAŞÇI OLAN KRAL, FİNLANDİYA, ESTONYA, LİVONYA VE VİSTÜL IRMAĞI HALİCİNİN DENETİMİNİ ELİNDE BULUNDURMAKTAYDI.

ANCAK BALTIK DENİZİ'NE HÂKİM OLMASI İÇİN ALMANYA KIYILARINI DA ELİNE GEÇİRMESİ GEREKİYORDU. BURADA YAŞAYAN PROTESTANLARIN HİMAYESİNİ ÜSTLENEREK BU DURUMA BİR ÇARE BULMAK İSTEDİ.
25

ONUN BU DÜŞÜNCESİ FRANSA TARAFINDAN BÜYÜK BİR TEŞVİK GÖRDÜ. FRANSA'-NIN BAŞINDA BU DÖNEMDE XIII. LOUIS (LUİ)'NİN BAŞ-BAKANI KARDİNAL RICHE-LIEU BULUNUYORDU.

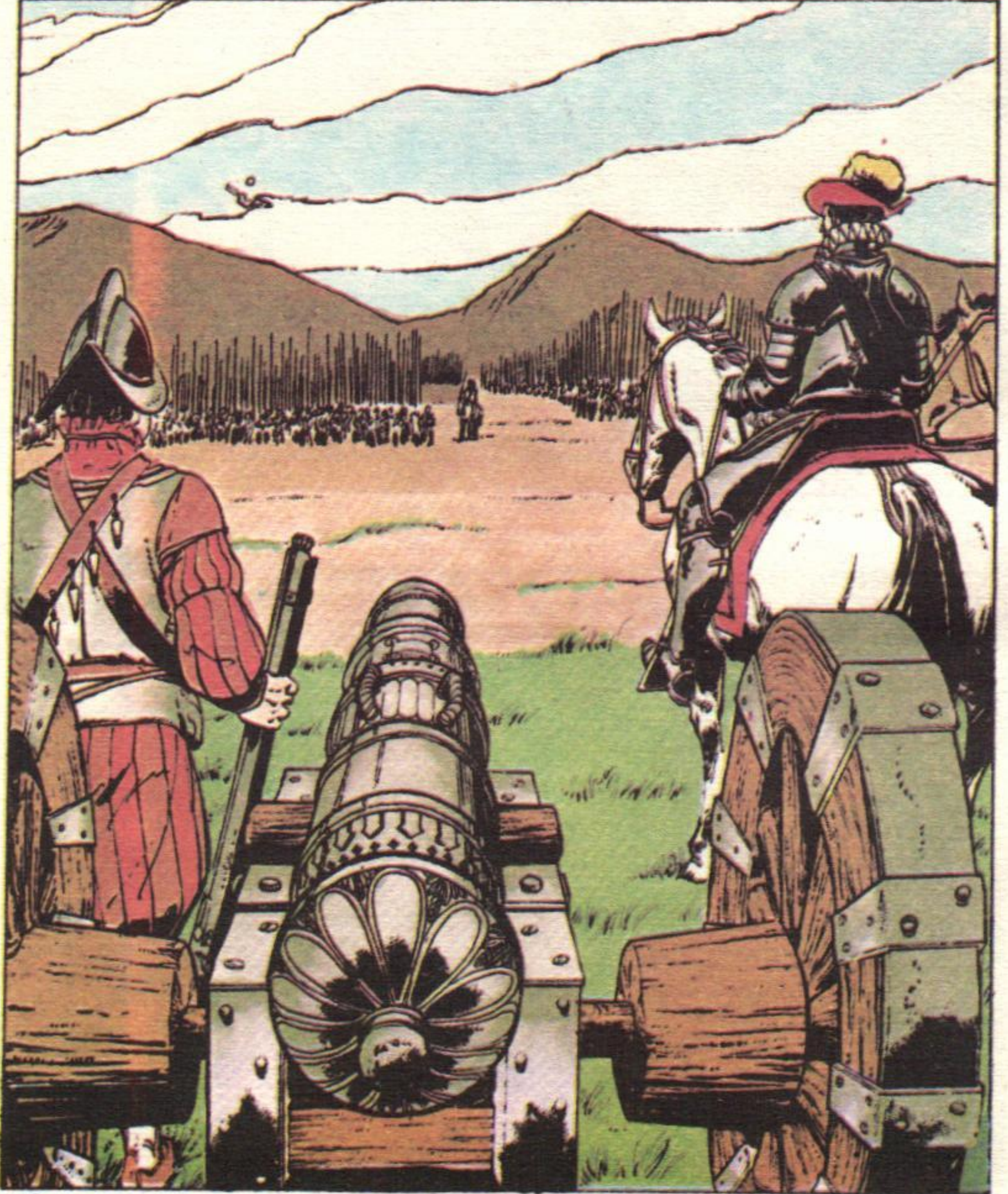

RICHELIEU AYNI ZAMANDA BİR DİN GÖREVLİSİ OLDUĞU İÇİN LUTHER YANLISI KRALI DESTEKLEDİĞİNİ AÇIKÇA İFADE ETMEK YERİNE ONA GİZLİCE SİLAH VE PARA YARDIMINDA BULUNMAYI TERCİH ETTİ.

26

GUSTAF II. ADOLF 1630'DA 10.000 KİŞİLİK BİR ORDUYLA KUZEY ALMANYA'YI İŞGÂL ETTİ VE POMERANYA'YI EGEMENLİĞİ ALTINA GİRME-YE ZORLAYARAK MECKLENBURG DÜKLÜĞÜNÜ FETHETTİ. WALLENSTEİN'IN, II. FERDİNAND TARAFINDAN YAĞMA HAREKETİNE...

...BİR SON VERMEK AMACIYLA DAĞITILMIŞ OLAN PARALI ASKERLERİ, BU YENİ İSTİLACILARA KATIL-MAKTA GECİKMEDİLER. BRANDENBURG VE SAKSON-YA, İSVEÇ KRALINA BOYUN EĞDİ VE MAG-DEBURG KENTİ GENERAL TILLY TARAFINDAN ATEŞE VE KANA BULANDI.
27

GÜNEYE DOĞRU İLERLEYEN GUSTAF II. ADOLF VE PROTESTAN PRENSLER, 1631'DE MEYDANA GELEN LEIPZIG (LAYPZIG) MEYDAN SAVAŞI'NDA TILLY'NİN KATOLİK KUVVETLERİNİ YENİLGİYE UĞRATTILAR. SAVAŞA KATILAN FRANSIZ DRAGON ALAYLARI, ORDUNUN HEM SÜVARİ HEM DE PİYADE GÜÇLERİNİ OLUŞTURMAKTAYDILAR. TOPLARIN ATEŞLENMESİNDE İSE FİŞEKTEN (BARUTLA DOLU MERMİ) YARARLANILIRDI. GEREK TOPÇU BİRLİKLERİNİN DÜZENİ, GEREKSE HAFİF SÜVARİLERLE, PİYADE SINIFININ İŞBİRLİĞİ SONUCU, O GÜNE KADAR DENENMEMİŞ, YEPYENİ TAARRUZLARIN ZAFERLE SONUÇLANMASI SAĞLANDI.

MUZAFFER KRAL GÜNEYE DOĞRU İLERLEYEREK BAVYERA'YI İŞGÂL ETTİ. İKİ ORDU NİSAN 1632'DE LECH (LEH)'TE KARŞI KARŞIYA GELDİLER. MEYDANA GELEN ÇARPIŞMADA GENERAL TİLLY HAYATINI KAYBETTİ.

İSVEÇ KRALI, ARTIK AVUSTURYA KAPILARINA DAYANMIŞ DURUMDAYDI. II. FERDİNAND, TİLLY'NİN ÖLÜMÜ ÜZERİNE YENİDEN WALLENSTEİN'DAN YARDIM İSTEMEK ZORUNDA KALDI.

GUSTAF II.ADOLF İLE WALLENSTEIN'IN ORDULARI LÜTZEN'DE KARŞI KARŞIYA GELDİLER. SAVAŞ, PROTESTANLARIN ZAFERİYLE SONUÇLANMIŞ, ANCAK KÖTÜ BİR ŞEKİLDE YARA ALAN KRAL, KISA BİR SÜRE SONRA...
...38 YAŞINDA HAYATA GÖZLERİNİ YUMMUŞTU. KRALIN ÖLÜMÜ ÜZERİNE İSVEÇ BİRLİKLERİ VE PROTESTAN PRENSLER WALLENSTEIN'IN PARALI ASKERLERİ VE İMPARATORLUK ORDULARI TARAFINDAN GERİ PÜSKÜRTÜLDÜLER.
30

WALLENSTEIN 1634 YILI BAŞLARINDA DÜŞMANLA İŞBİRLİĞİ YAPMASINDAN ŞÜPHELENEN II. FERDİNAND TARAFINDAN PLÂNLANAN BİR SUİKASTE KURBAN GİTTİ.

PARALI ASKERLER İSVEÇLİ ASKERLERİN DE KENDİLERİ GİBİ YAĞMA OLAYLARINA KARIŞMASI VE BÖLGEDE ANARŞİNİN ARTMASI ÜZERİNE DÜŞMANLIKLARA BİR SON VERMEK AMACIYLA ARALARINDA ANLAŞMAYI TERCİH ETTİLER.

31

1635 YILI ORTALARINDA İMPARATORLA ÇOK SAYIDA PROTESTAN PRENSİN KATILDIĞI BİR BARIŞ ANTLAŞMASI İMZALANDI. TAM HER ŞEYİN YOLA GİRDİĞİ BİR SIRADA RICHELIEU'NÜN ANİ BİR KARARIYLA....

.... SAVAŞ YENİDEN PATLAK VERDİ. FRANSA'DAN ASKERİ YARDIM ALAN PROTESTAN ALMAN BİRLİKLERİ, İSPANYOL SINIRINDA TOPLANMAYA BAŞLADILAR.

32

IV. FİLİP, FRANSIZLARIN HOLLANDA, MİLANO VE İBERİK YARIMADASINA DÜZENLEDİKLERİ SALDIRI-LARLA MÜCADELE ETMEK ZORUNDA KALDI....

....VE KISA ZAMANDA KARŞI SALDIRIYA GEÇEREK PARİS'İ TEHDİT EDER DURUMA GELDİ. ERTESİ YIL (1637) BİR FRANSIZ BİRLİĞİ, GÜNEY FRANSA'YI İŞGAL ETTİ.

BU ARADA RICHELIEU'NÜN SALDIRGAN POLITIKASI, İSPANYA KRALLIĞI'NDAKİ KARIŞIKLIKLARI KÖRÜKLEMEYE DEVAM ETMEKTEYDİ. PORTEKİZ YENİDEN BAĞIMSIZLIĞINA KAVUŞMAK VE 60 YILDIR DEVAM EDEN İSPANYOL....

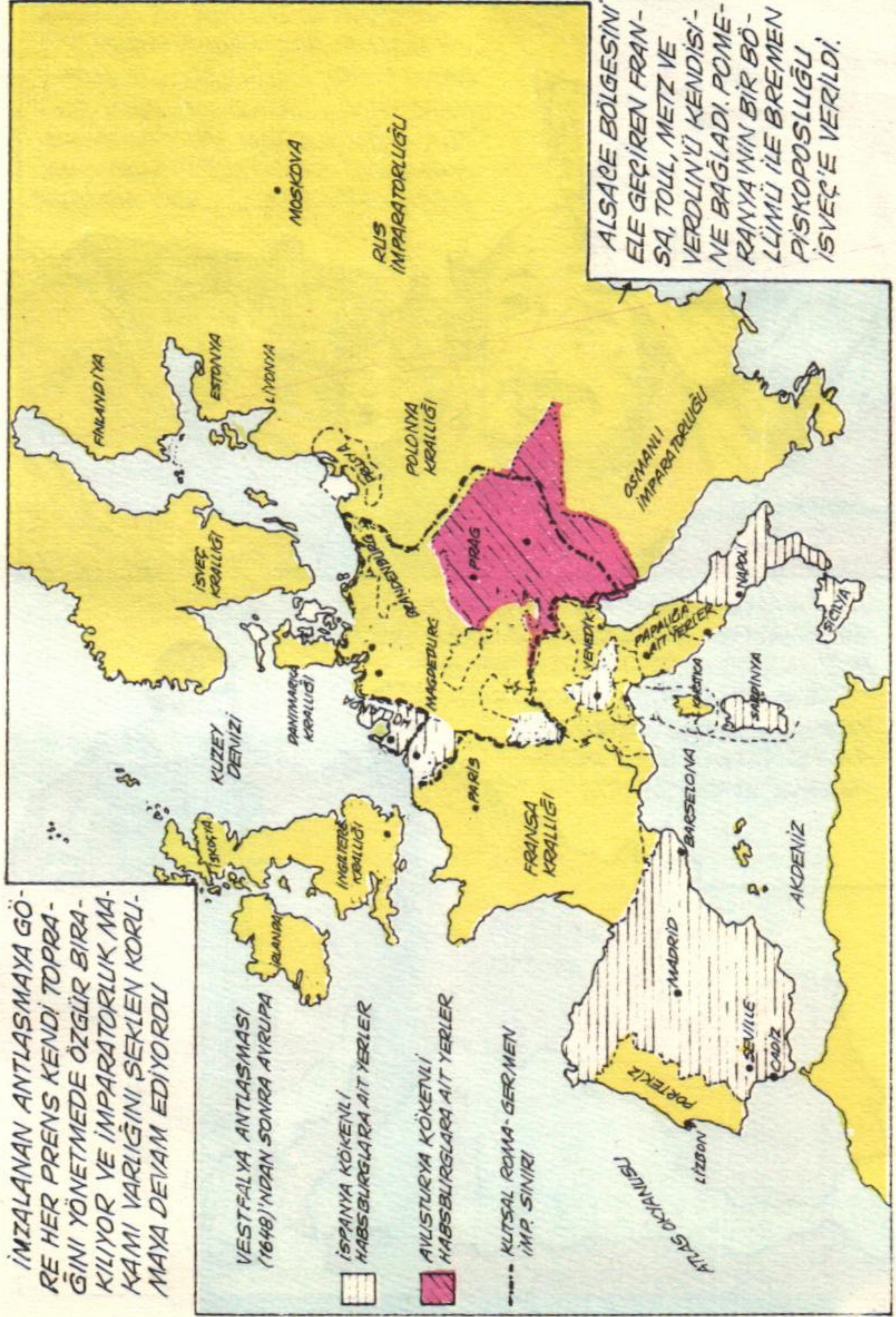

...EGEMENLİĞİNE SON VERMEK AMACIYLA BRAGANZA HANEDANININ BİR ÜYESİNİ IV. JOAO ADIYLA PORTEKİZ KRALI İLAN ETMEK ÜZEZERE HAREKETE GEÇTİ.

34

AYRICA KARDİNAL RICHELIEU DE DÜŞMANI İÇERİDEN VURMAK AMACIYLA KATALONYA VE NAPOLİ'DE İSYANLAR ÇIKARTMAKLA MEŞGULDÜ. İSPANYOL SALDIRISI BÜTÜN CEPHELERDE GERİ PÜSKÜRTÜLDÜ VE....
...FRANSIZLAR ROCROİ (ROKRUA)'DA BÜYÜK BİR ZAFER ELDE ETTİLER (1643). BU GALİBİYET AYNI ZAMANDA KUTSAL ROMA- GERMEN İMPARATORLUĞU İLE SAVAŞ HALİNDE BULUNAN PROTESTANLARA YARDIM GÖNDERİLMESİNİ DE MÜMKÜN KILDI.
35

BABASININ ÖLÜMÜYLE KUTSAL ROMA-GERMEN İMPARATORLUĞU TAHTINI DEVRALMIŞ OLAN III. FERDİ-NAND, BÜTÜN CEPHELERDE YENİLGİ-YE UĞRAMASI VE DÜSMANIN BAS-KENTİN KAPILARINA DAYANMASI ÜZERİNE BARIS GÖRÜŞMELERİNE RAZI OLDU.

BUNA RAĞMEN BARIŞ, ANCAK RİCHELİEU'NÜN ÖLÜMÜNDEN (1642) SONRA GERÇEKLEŞTİRİLEBİLDİ.
İSPANYA'NIN ANLAŞMAYA YANAŞMA-MASINA RAĞMEN, İMPARATOR, FRAN-SIZLAR VE MÜTTEFİKLERİ İLE 1648 YILINDA VESTFALYA ANTLAŞMASI'NI YÜRÜRLÜĞE KOYDU.

İMZALANAN ANTLAŞMAYA GÖRE HER PRENS KENDİ TOPRAĞINI YÖNETMEDE ÖZGÜR BIRAKILIYOR VE İMPARATORLUK MAKAMI VARLIĞINI ŞEKLEN KORUMAYA DEVAM EDİYORDU
VESTFALYA ANTLAŞMASI (1648)'NDAN SONRA AVRUPA
İSPANYA KÖKENLİ HABSBURGLARA AİT YERLER
AVUSTURYA KÖKENLİ HABSBURGLARA AİT YERLER
KUTSAL ROMA-GERMEN İMP. SINIRI
İSKOÇYA
İRLANDA
İNGİLTERE KRALLIĞI
KUZEY DENİZİ
DANİMARKA KRALLIĞI
HOLLANDA
İSVEÇ KRALLIĞI
FİNLANDİYA
ESTONYA
LİVONYA
MOSKOVA
RUS İMPARATORLUĞU
PRUSYA
BRANDENBURG
MAGDEBURG
POLONYA KRALLIĞI
PRAG
PARİS
FRANSA KRALLIĞI
VENEDİK
OSMANLI İMPARATORLUĞU
PAPALIĞA AİT YERLER
ATLAS OKYANUSU
PORTEKİZ
LİZBON
MADRİD
BARSELONA
KORSİKA
SARDİNYA
NAPOLİ
SEVİLLE
CADİZ
AKDENİZ
SİCİLYA
37
ALSACE BÖLGESİNİ ELE GEÇİREN FRANSA, TOUL, METZ VE VERDLIN'Ü KENDİSİNE BAĞLADI. POMERANYA'NIN BİR BÖLÜMÜ İLE BREMEN PİSKOPOSLUĞU İSVEÇ'E VERİLDİ.

VESTFALYA BARIŞI İLE İSVİÇRE VE HOLLANDA'YA BAĞIMSIZLIK TANINIYOR, KALVİNİSTLER LUTHER YANLILARINA TANINAN BÜTÜN HAKLARDAN YARARLANMA HAKKINA SAHİP OLDUKLARI GİBİ, OCAK 1624'TEN ÖNCEKİ MEZHEP...

.... FARKLILIKLARI DA KORUNUYORDU. HABSBURG HANEDANININ ÇÖKÜŞÜ İYİCE HIZLANMIŞ DURUMDAYDI. TEK BİR SÜPER GÜÇ DÜŞÜNCESİ ARTIK YERİNİ BÜYÜK DEVLETLER ARASINDAKİ GÜÇ DENGESİNE BIRAKMIŞTI.

38

IV. FİLİP, AKRABASI III. FERDİ-NAND'DAN HİÇBİR ASKERİ DESTEK GÖRMEMESİNE RAĞMEN FRANSA İLE OLAN MÜCADELESİNİ SÜRDÜR-MEKTE KARARLIYDI. BU AMAÇLA XIV. LOUİS'NİN ANNESİ AVUSTURYALI ANNA'YA KARŞI MUHALEFET OLUŞ-TURAN FRANSIZ SOYLULARINA YANAŞTI.

39

DUNES (DÜN)'DE UĞRANILAN YENİLGİDEN SONRA 1659 YILINDA YAPILAN ANTLAŞMAYLA ARTOIS VE ROUSSILLON (RUSİYON) BÖLGELERİ İLE HOLLANDA'NIN BİR BÖLÜMÜ FRANSA'YA VERİLDİ.

ANTLAŞMANIN BİR DİĞER MADDESİ İSPANYA KRALININ KIZI MARİA TERESA İLE FRANSA KRALI XIV. LOUIS'NİN EVLEN-MELERİNİ ÖNGÖRMEKTEYDİ. KRAL NAKİT OLARAK ÖDENECEK YÜKLÜ BİR TAZMİ-NAT KARŞILIĞINDA İSPANYOL TOPRAK-LARI ÜZERİNDEKİ İSTEKLERİNDEN VAZ-GEÇMEYİ VAAT EDİYORDU.

IV. FİLİP, BU KEZ DE PORTEKİZ'İ GERİ ALMAYI DENEDİ FAKAT BU GİRİŞİM DE ÖLÜMÜNDEN (1665) KISA BİR SÜRE ÖNCE BAŞARISIZLIKLA SONUÇLANDI. DAHA SONRA YERİNE GEÇECEK OLAN...
...OĞLU II. CARLOS'U EKONOMİSİ ZAYIF DÜŞMÜŞ, GÜÇSİZ BİR KRALLIK BEKLİYORDU.

41

İSPANYA'YI ZAFERDEN ÇÖKÜŞE GÖTÜREN NEDENLERİN BAŞINDA, NÜFUSUN GİDEREK AZALMASI, ÜRETİMDE YAŞANILAN KRİZ VE ZENGİNLİKLERİN TEK BİR MERKEZDE TOPLANMASI GELİYORDU.
XVI. YÜZYIL BAŞLARINDAKİ SALGINLARIN YOL AÇTIĞI ÖLÜM OLAYLARINA YAHUDİLERLE MÜSLÜMANLARIN SÜRGÜNE GÖNDERİLMELERİ İLE SAVAŞLARIN YOL AÇTIĞI İNSAN AÇIĞI VE AMERİKA KITASINDAKİ KOLONİLEŞME HAREKETİ EKLENDİ.
42

YENİDÜNYA'DAN GETİRİLEN ÇOK SAYIDA DEĞERLİ MADEN, YERLİ ÜRÜNLERİN FİYATLARININ ARTMASINA YOL AÇTI VE SATIN ALMADA METAL PARANIN KULLANILMASINA GEÇİLDİ.

ÖTE YANDAN SOYLULARA VE KİLİSEYE AİT ARAZİLERİN GENİŞLEMESİ SONUCU KÜÇÜK ÇİFTLİKLER BİRER BİRER YOK OLURKEN TARIMSAL FAALİYETLERDE DE BİR GERİLEME GÖRÜLDÜ.

TİCARET VE SANAYİ ALANINDAKİ KRİZ, YÖNETİMDEKİ AŞIRI MERKEZİYETÇİLİK VE AĞIR VERGİLER, ŞEHİR YAŞAMINI FELCE UĞRATMIŞ DURUMDAYDI.

BU DURUM ORTAÇAĞ ANLAYIŞI DOĞRULTUSUNDA, BİR İŞE GİRİP ÇALIŞMAYI KÜÇÜMSEYEN SOYLU SINIFIN İŞİNE YARADI VE DÖNEMİN ZENGİN DEVLETLERİNİN UYGULADIĞI EKONOMİ POLİTİKASININ GELİŞMESİNİ ENGELLEDİ.

44

İŞTE İSPANYA, ŞARLKEN VE II. FİLİP
DEVRİNDEKİ PARLAK DURUMUNU III. VE
IV. FİLİP ZAMANINDA BU NEDENLERDEN
DOLAYI YİTİRMİŞTİR. EDEBİYAT, GÜZEL
SANATLAR VE FELSEFE ALANINDA
"ALTIN ÇAĞ"IN YAŞANDIĞI BU İKİNCİ
DÖNEMİ HAZIRLAYANLARIN BAŞINDA....

.... ŞARLKEN DEVRİNDE YAŞAMIŞ,
ŞÖVALYELİĞİN TİPİK ÖRNEĞİ,
İSPANYOL ŞAİRİ GARCİLASO
DELLA VEGA (1503-1536)
GELİR.

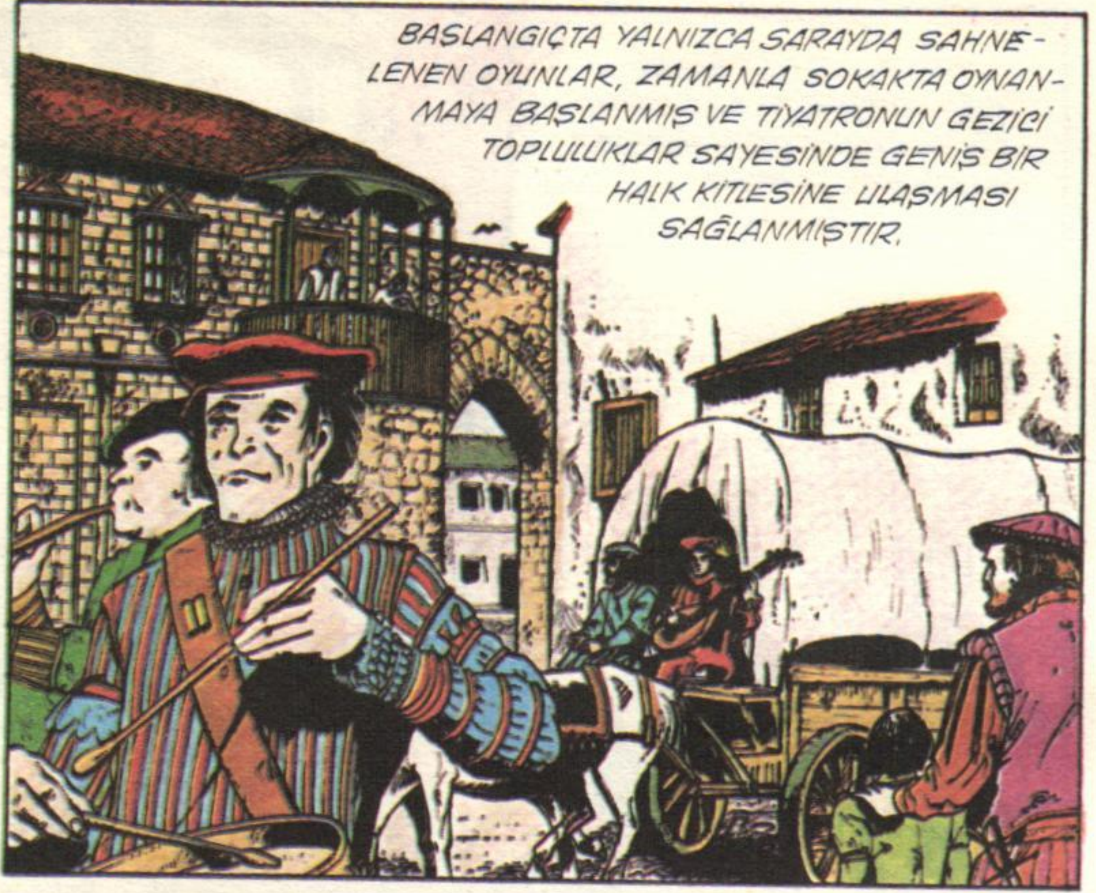
45

AYNI ZAMANDA USTA BİR ASKER OLAN SAİR, 11 HECELİK MISRALARINDA, KIRSAL KESİMDEKİ YAŞANTIDAN VE KÖY MANZARALARINDAN UYGULU ÖRNEKLER VERMİŞ VE BİR SAVASTA ALDIĞI YARALAR SONUCU 33 YAŞINDA HAYATA GÖZLERİNİ YUMMUŞTUR.

DOSTU KATALONYALI SAİR VE YAZAR JUAN BOSCAN (BOSKAN), ESERLERİNİN ÇOĞUNU O DÖNEMDE AVRUPA'DA LATİNCE'DEN SONRA GELEN EN ÖNEMLİ DİL OLAN KATALAN LEHÇESİNDE YAZMIŞTIR.

46

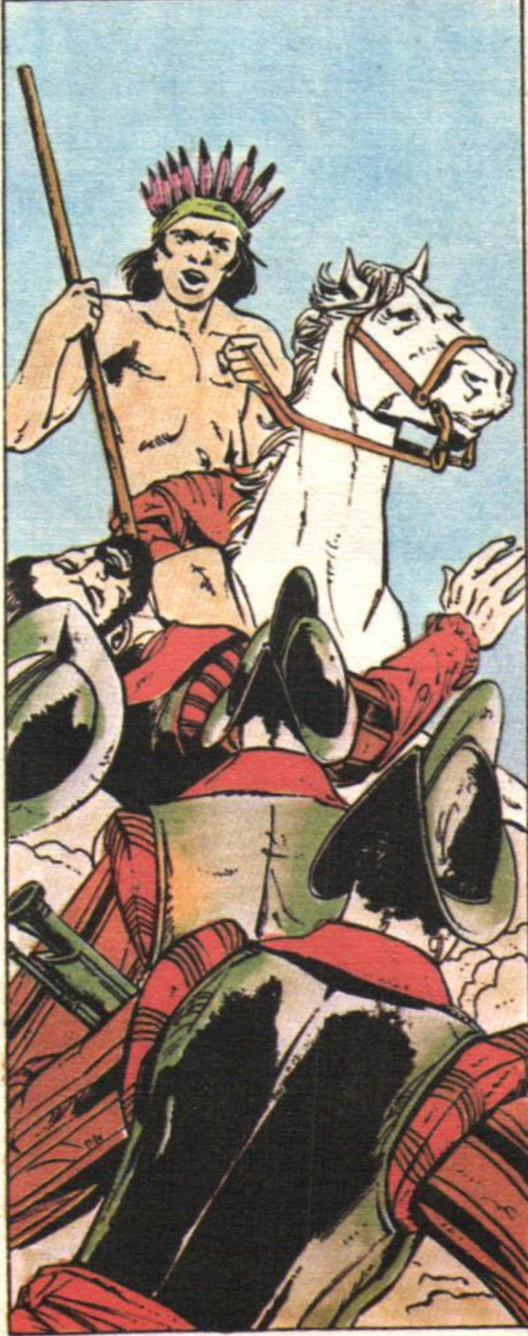

1510 YILINDA DOĞMUŞ
OLAN LOPE DE RUEDA İSPAN-
YOL TİYATROSUNUN KURUCU-
SU OLARAK TANINIR.
İTALYAN KOMEDİ SANATININ ETKİSİNDE
KALEME ALINMIŞ OLAN PİYESLERİNDE
KOLAY ANLAŞILAN DIYALOGLARA, İLGİNÇ
KİŞİLİKLERE VE SAHNE HİLELERİNE
YER VERMİŞTİR.
47

BAŞLANGIÇTA YALNIZCA SARAYDA SAHNE-
LENEN OYUNLAR, ZAMANLA SOKAKTA OYNAN-
MAYA BAŞLANMIŞ VE TİYATRONUN GEZİCİ
TOPLULUKLAR SAYESİNDE GENİŞ BİR
HALK KİTLESİNE ULAŞMASI
SAĞLANMIŞTIR.

XVI. YÜZYIL SONUNDA İSPANYOL
EDEBİYATINA TARİHİ ROMAN TÜRÜ-
NÜ SOKAN İLK KİŞİ, "GRANADA İÇ
SAVAŞLARI" ADLI ESERİN YAZARI
GİNES PEREZ DE HİTA'DIR. CANLI
VE NEŞELİ BİR ÜSLUPTA YAZILMIŞ
OLAN BU ESERDE SIK SIK ANONİM
ROMANSLARA RASTLANIR.

48

ALONSO DE ERCİLLA (1533-1594)'-NIN "LA ARAUCANA" ADLI UZUN ŞİİRİ DE KONUSUNU TARİHTEN ALAN ESER-LER ARASINDADIR VE ŞİLİ'NİN İSPAN-YOLLAR TARAFINDAN ALINMASI SIRA SINDA KIZILDERİLİLERİN.....

...GÖSTERMİŞ OLDUĞU KAHRAMAN-LIKLARI DİLE GETİRİR. "ALTIN ÇAĞ" BOYUNCA YALNIZCA EDEBİYAT ALA-NINDA ESER VERİLMEMİŞ, ANTO-NİO DE GUEVERA, RAHİP VİCTORİA VE FRAY BARTOLEME DE LAS CASAS GİBİ ŞAHSİYETLER DEVLET YÖNETİMİ, ULUSLARARASI HUKUK VE SİYASİ FEL-SEFE KONULARINDA KARŞILAŞILAN SORUNLARI ELE ALMIŞLARDIR.

43

BUNLARIN YANI SIRA FLORİAN DE OCAMPO, JERONİMO ZURİTA, BERNAL DİAZ DEL CASTİLLO VE ANTONİO HERRERA GİBİ ÜNLÜ TARİHÇİLER, ZAMANIN ESKİ-DÜNYA'DA OLDUĞU KADAR YENİDÜNYA'DAKİ OLAYLARINI DA BAŞARI İLE İNCELEMİŞLERDİR.

REFORM'A KARŞI ÇIKANLARIN EN GÜÇLÜLERİNDEN BİRİ OLAN İGNACİO DE LOYALA'YI YARATMIŞ OLAN İSPANYA, LAİK ŞAİRLERİN YANI SIRA ŞAİR-RAHİPLERİYLE DE ÜNLÜDÜR.

50

PİKARESK ROMA ORTAYA ÇIKIŞI, TARİHİ RO-
MANLA AYNI DÖNEME RASTLAR. ADI GEÇEN ROMAN-
LARIN EN ESKİSİ, YAZARI BELLİ OLMAYAN "LAZARİL-
LO DE TORMES"DİR. REALİST VE ALAYCI BİR DİLLE
YAZILMIŞ OLAN BU ESERLERDE BAŞLICA KAHRA-
MANLAR "PİCAROS"LAR (YANKESİCİLER) VE....

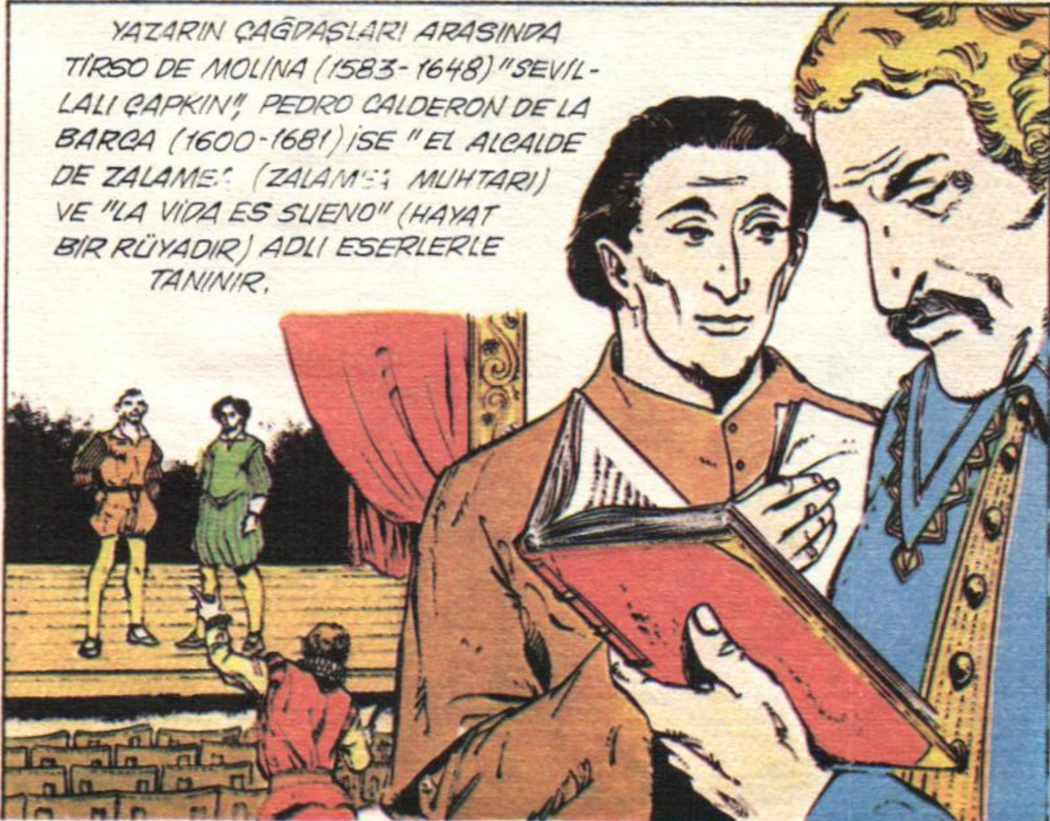

...."HİDALGO"LAR (FAKİR AMA GURURLU SOYLU-
LAR)'DIR. PİKARESK TÜRDE YAZAR, NASIL OLAY-
LARI VE KİŞİLERİ İÇİNDEN GELDİĞİ GİBİ SADE
BİR DİLLE ANLATIYORSA, LUİS DE GONGORA (1561-
1627)'NIN ESERLERİNDE DE AKSİNE, ANLAŞIL-
MASI ZOR BİR DİLDEN YARARLANMIŞTIR:
"YALNIZLIKLAR"

LUİS DE GONGORA, GEREK ESERLERİNDEKİ MELODİK YAPI, GEREKSE NÜKTE ANLAYIŞI VE İFADE OLGUNLUĞU İLE KASTİLYA EDEBİYATININ EN ÖNDE GELEN ŞAİRLERİNDEN BİRİDİR. ONUN BAŞLATMIŞ OLDUĞU "CULTİSMA" YA DA DİĞER ADIYLA "GONGORA'CILIK" AKIMI, XVII. YÜZYILDAN İTİBAREN İSPANYOL EDEBİYATINI ETKİSİ...

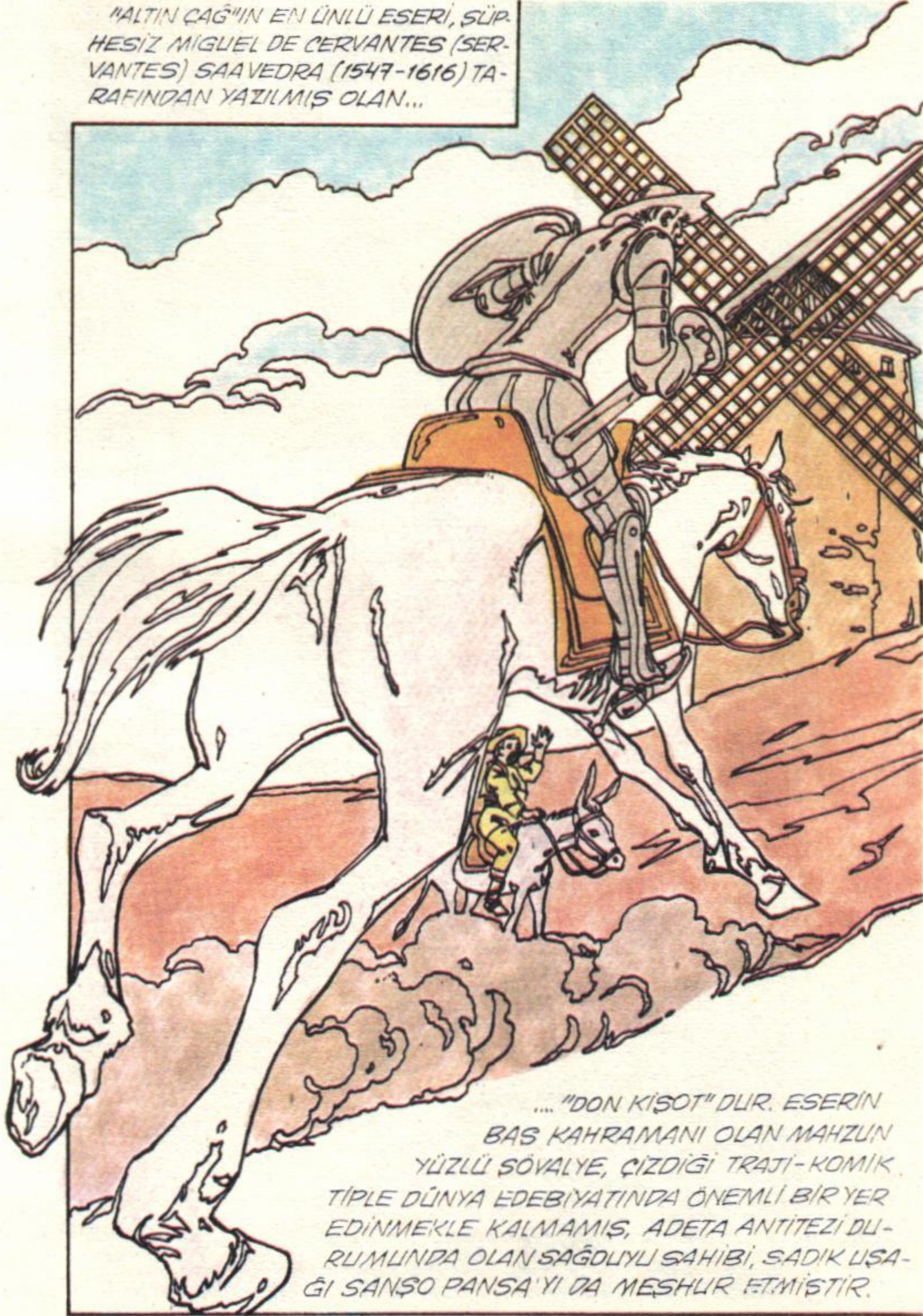

...ALTINA ALMIŞTIR.
OLAĞANÜSTÜ ENERJİK BİR YAPIYA SAHİP OLAN LOPE DE VEGA (1562-1635) COŞKULU TEMPOSU VE ÜRETKENLİĞİYLE "ALTIN ÇAĞ"IN EN BÜYÜK DRAMATURGLARINDAN BİRİDİR. 1.800'DEN FAZLA PİYES YAZMIŞ, BUNLARIN ANCAK 500 TANESİ GÜNÜMÜZE ULAŞABİLMİŞTİR.

52

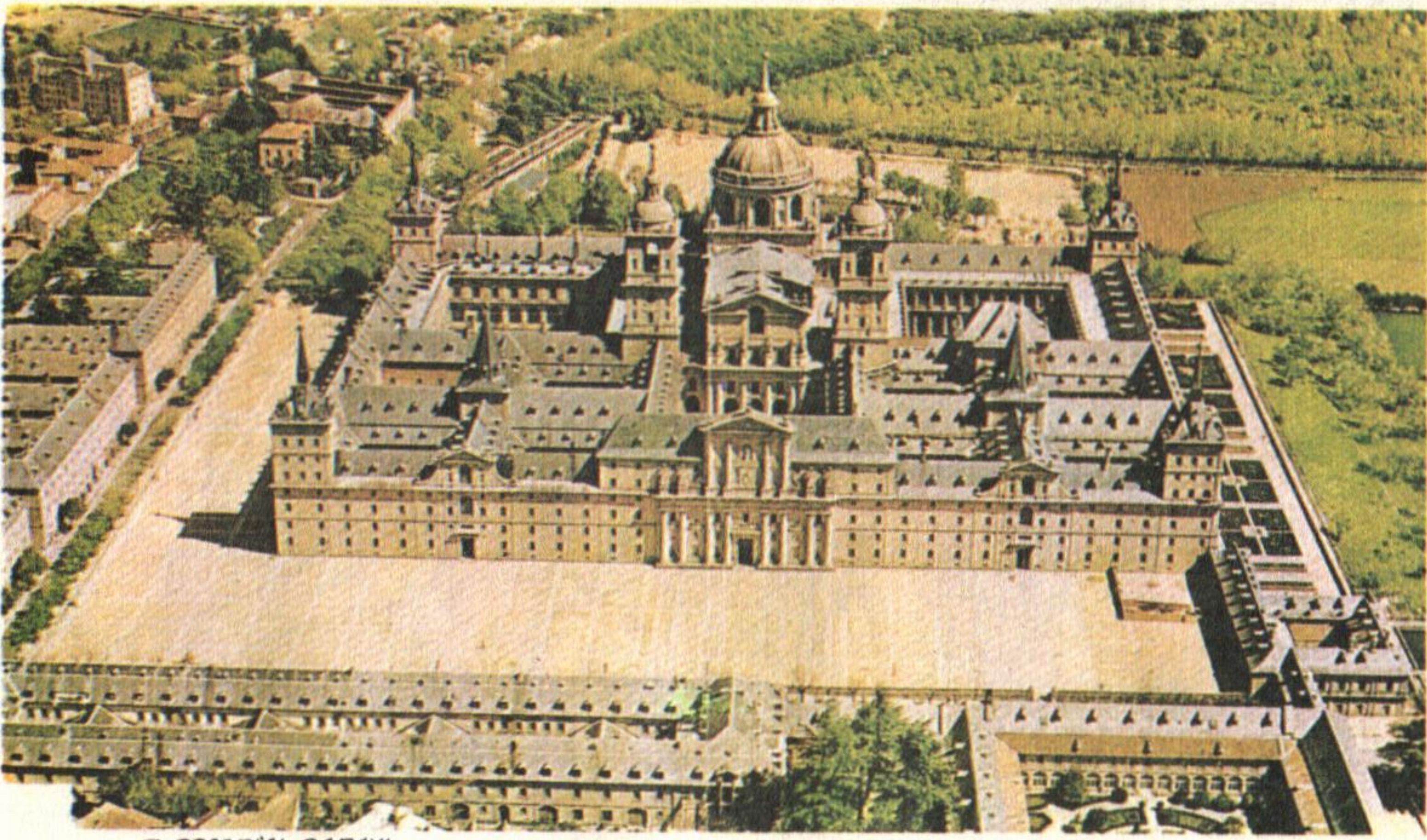

ESERLERİNDEKİ DRAMATİK ŞİİRSELLİK GEREK DİL ZENGİNLİĞİ, GEREKSE SOSYAL YERGİLERE BAŞVURMASI VE SAHNEYE KOYUŞTAKİ USTALIK SAYESİNDE MÜKEMMELLİĞE ULAŞMIŞ OLURUMDADIR. KLÂSİKLERİ ARASINDA ŞUNLAR SAYILABİLİR: "FUENTEOVE JUNA", "EL MEJOR ALCALDE EL REY" VE "PERİBANEZ".

YAZARIN ÇAĞDAŞLARI ARASINDA TİRSO DE MOLİNA (1583-1648) "SEVİLLALI ÇAPKIN", PEDRO CALDERON DE LA BARCA (1600-1681) İSE "EL ALCALDE DE ZALAMEA (ZALAMEA MUHTARI) VE "LA VİDA ES SUENO" (HAYAT BİR RÜYADIR) ADLI ESERLERLE TANINIR.

SERT BİR AHLÂKÇI, ŞAİR VE FİLOZOF OLAN FRANCİSCO DE QUEVEDO (FRANSİSKO DÖ KUEVEDO, 1580-1645) YAŞADIĞI DÖNEMİN AKSAKLIKLARINI VE ÜLKENİN ÇÖKÜŞÜNÜ AĞIR BİR DİLLE ELEŞTİRMİŞTİR. PİKARESK TÜRDE KALEME ALDIĞI "EL BUSCON" (MACERAPEREST) ADLI ESERİNDE....
...KENDİ ÖĞRENCİLİK HAYATINDAN KOMİK SAHNELERE YER VERİR. "LOS SUENOS" (HAYALLER) ADLI ESERİNDE OLDUĞU GİBİ, BURADA DA HÜZÜNLÜ BİR İFADE SEZİLMEKTEDİR.
54

"ALTIN ÇAĞ"IN EN ÜNLÜ ESERİ, ŞÜPHESİZ MIGUEL DE CERVANTES (SERVANTES) SAAVEDRA (1547-1616) TARAFINDAN YAZILMIŞ OLAN...
... "DON KİŞOT" DUR. ESERİN BAŞ KAHRAMANI OLAN MAHZUN YÜZLÜ ŞÖVALYE, ÇİZDİĞİ TRAJİ-KOMİK TİPLE DÜNYA EDEBİYATINDA ÖNEMLİ BİR YER EDİNMEKLE KALMAMIŞ, ADETA ANTİTEZİ DURUMUNDA OLAN SAĞDUYU SAHİBİ, SADIK UŞAĞI SANŞO PANSA'YI DA MEŞHUR ETMİŞTİR.

AYNI PARLAKLIK RESİM VE MİMARİ ALANDA DA GÖZE ÇARPAR. BU DÖNEMDE İNŞA EDİLMİŞ OLAN BAŞLICA ESERLER, ALCALA DE HENARES ÜNİVERSİTESİ (CERVANTES'İN DOĞDUĞU KENTTE), TOLEDO ALKAZAR'I VE II. FİLİP'İN EMRİ ÜZERİNE MİMAR HERRERA TARAFINDAN SAINT-QUENTİN ZAFERİNİN ANISINA YAPILMIŞ OLAN EL ESCORİAL SARAYI'DIR.

EL ESCORİAL SARAYI

GİRİT'TE DOĞMUŞ OLAN RESSAM DHOMİNİKOS THEOTOKO-
POULOS, OLGUNLUK DÖNEMİNİ VENEDİK'TE TAMAMLAMIŞ....

...DAHA SONRA GELDİĞİ İSPANYA'DA "EL GRECO" ADIYLA DİNİ TEMALARIN AĞIR BASTIĞI ESERLER VERMİŞTİR. TİNTORETTO'NUN ÖĞRENCİSİ OLAN SANATÇININ II. FİLİP'E TERS DÜŞTÜĞÜ İÇİN TOLEDO'YA ÇEKİLDİĞİ VE 1614 YILINDA ÖLDÜĞÜ BİLİNİR. ESERLERİ ARASINDA EN TANINMIŞI, "ORGAZ KONTUNUN CENAZE TÖRENİ" ADLI TABLODUR.

57

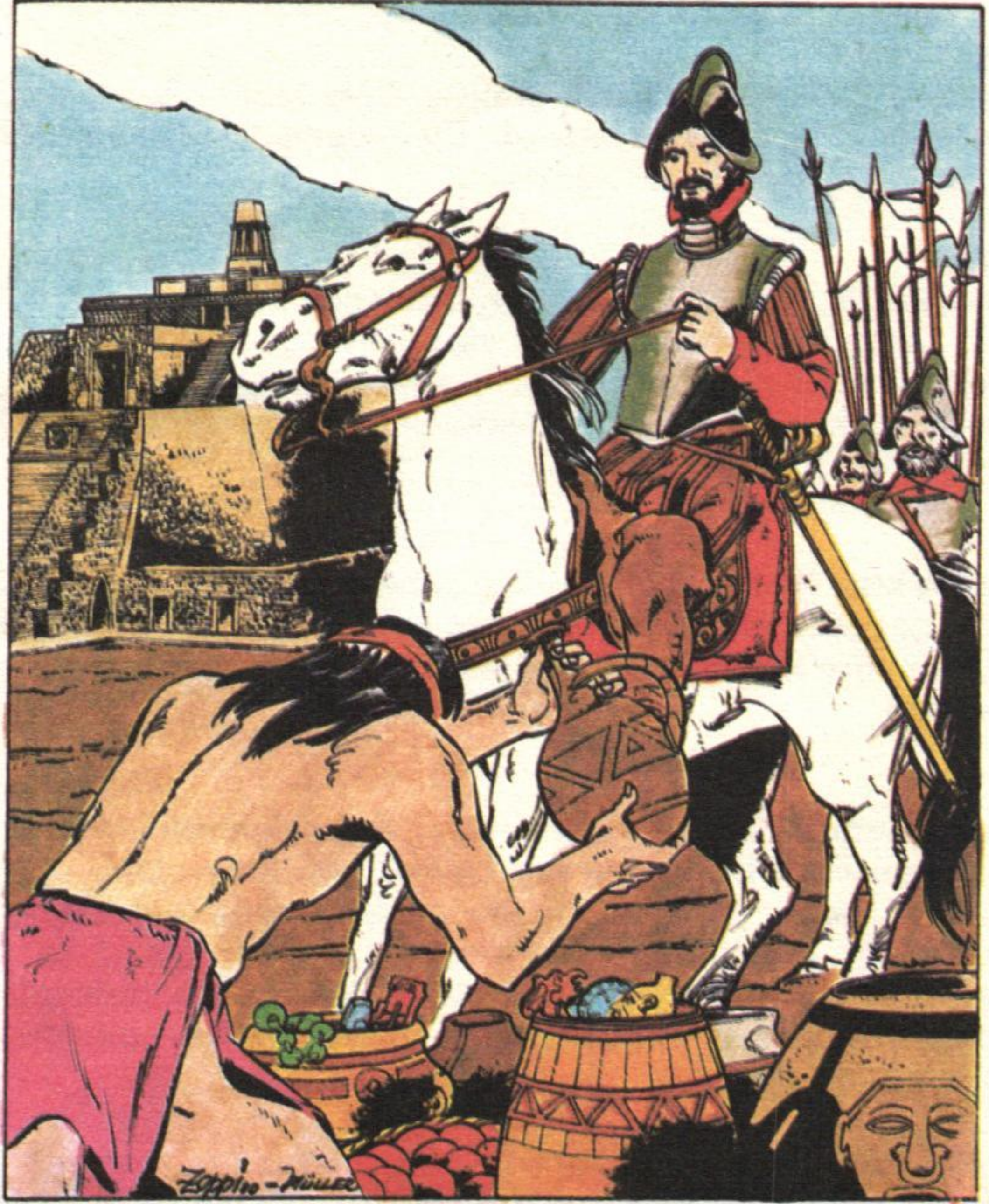
İSPANYOL RESİM SANATININ XVII. YÜZYILDAKİ BİR DİĞER USTASI, 1599'DA SEVİLLE'DE DOĞMUŞ OLAN VELAZQUEZ (VELAZKEZ)'DİR VE IV. FİLİP'İN BÜYÜK BEĞENİSİNİ KAZANMIŞTIR.

KRALİYET AİLESİ DIŞINDA "AYYAŞLAR" GİBİ HALKTAN KİŞİLERİ DE RESMETMİŞTİR.

58 VELAZQUEZ: "NEDİMELER"

GÜZEL SANATLAR, EDEBİYAT VE FELSEFE ALANINDA PARLAK BİR DÖNEMİN SÜRDÜĞÜ XVII. YÜZYIL BOYUNCA İSPANYA'NIN GERÇEKLEŞTİRDİĞİ EN BÜYÜK ATILIM, YENİDÜNYA'NIN KEŞFİ VE FETHİ OLAYIDIR.

DÖNEMİN KRONOLOJİK GELİŞİMİ

1598

Fransa ile İspanya arasında Vervins Barış Antlaşması imzalandı. II. Filip'in ölümüyle yerine oğlu III. Filip geçti.

1603

İngiltere kraliçesi I. Elizabeth öldü. Yeni kral I. James barış yanlısı olup İspanya hayranıydı. Bu nedenle iki ülke arasında bir barış antlaşması yapıldı.

1609

Hollanda ile 12 yıllık bir ateşkes imzalandı. Luther yanlıları ile aynı haklara sahip olmak isteyen Kalvinistler, seçici prens Friedrich liderliğinde Protestan Birliği'ni kurdular. Bunun üzerine Katolikler de Bavyeralı Maximilian önderliğinde Katolik Birliği adı altında birleştiler.

1610

Fransa kralı IV. Henri öldürüldü. Daha sonra XIII. Louis adıyla tahta geçecek olan oğlu henüz çocuk yaşta bulunduğundan ülke bir süre kraliçe Marie de Medicis ve gözdeleri tarafından yönetildi.

1612

Kutsal Roma-Germen imparatoru II. Rudolf'un varis bırakmadan ölmesi üzerine yerine yaşı bir hayli ilerlemiş olan kardeşi Matthias geçti, ancak onun da çocuğu bulunmamaktaydı. Matthias'ın ölümünden sonra iktidar Steiermark dükü II. Ferdinand'a devroldu. Avusturya ve Macaristan tarafından tanınan İmparator, Protestanların yoğun olarak bulunduğu Bohemya'da sert tepkilerle karşılandı.

1614

XVI. yüzyılın ortalarında doğan ve İspanyol resminin en büyük

ustalarından biri olan El Greco (asıl adı Dhominikos Theotokopoulos'tur) öldü.

1616
Kastilya edebiyatının en büyük yazarı ve "Don Kişot" adlı ölümsüz eserin yaratıcısı Miguel de Cervantes Saavedra (Doğ. 1547) hayata veda etti.

1617-1620
Bu tarihte reşit olan XIII. Louis, annesini iktidardan uzaklaştırdı, ancak bu kez yönetimi başkumandan Luynes'le paylaşmak zorunda kaldı. Bohemyalıların Prag'da imparatorluk temsilcilerine karşı başlattıkları isyan sonunda Protestan birlikleri ülkeyi işgal etti. İsyancılar Habsburg hanedanını devirerek Protestan Birliği lideri, seçici prens Friedrich'i kral ilan ettiler. II. Ferdinand Bohemya'daki isyanı bastırmak amacıyla İspanyollarla anlaştı. Kont Tilly komutasındaki Avusturyalılar ve Bavyeralılardan oluşan ordu, İspanyol askerlerinin desteğinde Prag üzerine yürüdü ve 1620'de Bela Hora'da büyük bir zafer elde etti. II. Friedrich isyanın bastırılması üzerine kaçmak zorunda kaldı.

1621
III. Filip'in ölümüyle yerine oğlu IV. Filip geçti. Hollanda ile İspanya arasındaki ateşkes antlaşması bozuldu. Fransa'da Luynes'den boşalan yere Richelieu atandı.

1625-1626
Bir İspanyol kenti olan Cadiz'e yapılan İngiliz saldırısı başarısızlıkla sonuçlandı. İspanyollar uzun bir kuşatma sonunda önemli bir Hollanda kenti olan Breda'yı ellerine geçirdiler. İngiltere kralı I. James'in ölümüyle iktidar, oğlu I. Charles (Çarls)'a devroldu. Küçük bir ordu ile Almanya'yı istila eden Danimarka kralı IV. Christian, Protestan prenslerden gördüğü destek sonucunda bazı zaferler elde etti. Ancak Lutter Savaşı'nda Tilly'ye yenik düştü. Wallenstein'in paralı askerleri Kuzey Almanya'yı işgal ettiler. Katolikler, Brandenburg eyaletinin

yardımıyla Danimarkalıları Almanya topraklarından kovmayı başardılar.

1627
"Cultisma" akımının önde gelen temsilcisi Luis de Gongora (Doğ. 1561) öldü.

1629-1631
IV. Christian Lübeck Barış Antlaşması'nı imzalamak zorunda kaldı.Katolik kilisesinin müsadere edilmiş olan mallarının geri verilmesini öngören bir ferman yayınlayan II. Ferdinand, Protestan Alman prenslerinin büyük tepkisiyle karşılaştı. Almanya, 1630 yılında, Fransa'nın müttefiki İsveç kralı Gustaf II. Adolf tarafından işgal edildi. Kral aynı yıl Pomeranya'yı ve Mecklemburg'u fethetti. Magdeburg kenti Tilly'nin askerlerince yağmalandı. Bunun üzerine Brandenburg,Saksonya ve öteki Alman eyaletleri İsveç kralına karşı aralarında bir ittifak kurdular. İsveç kralının Lech'te büyük bir zafer kazandığı çarpışmalarda Tilly hayatını kaybetti. Wallenstein'ın paralı askerlerini Lützen'de geri püskürten Gustaf II. Adolf da zaferi kutlayamadan öldü ve askerleri geri çekilmek zorunda kaldı.

1634
Wallenstein, karargâhında öldürüldü. İsveç ordusu Nördlingen'de yenilgiye uğradı. Katolik Almanlarla Protestanlar barış görüşmelerine başladılar.

1635
İmparator ile barış yanlısı prensler arasında Prag Antlaşması imzalandı. Barışı ilk bozan Fransa oldu. Bunun üzerine İmparator'un müttefiki olan İspanya Fransa'ya birçok cepheden saldırıya geçti. Aynı yıl piyesleriyle tanınmış olan yazar Lope de Vega (Doğ. 1562) öldü.

1640-1643
Savaş hâlâ devam etmekteydi. Hollandalılar Fransızlarla bir

ittifak kurdular. Portekiz'de çıkan isyan sonucunda ülke İspanya'dan ayrıldı ve krallığa Braganza soylusu IV. Joao getirildi. Bu arada Katalonya bölgesi ve Napoli, çeşitli isyanlarla sarsılmaktaydı. 1641'de II. Ferdinand öldü ve yerine oğlu III. Ferdinand geçti. Ertesi yıl Richelieu hayata veda etti. Fransızlar 1643'te Rocroi'da büyük bir zafer elde ettiler.

1645
Francisco de Quevedoy Villegas (Doğ. 1580) öldü.

1646-1648
Fransızlar Bavyera'yı istila ederek Viyana'yı tehdide başladılar. İki yıl sonra Lens Savaşı'nda İspanyolları bozguna uğrattılar. Aynı yıl imzalanan La Haye (La Hey) Antlaşması uyarınca İspanya Hollanda'ya bağımsızlık tanımak zorunda kaldı. Vestfalya Antlaşması ile 30 Yıl Savaşları sona erdi. Barışa yanaşmayan İspanya Fransa'ya karşı saldırılarını sürdürdü. Ünlü dramaturg Tirso de Molina (Doğ. 1583), 1648'de öldü.

1659
11 yıl süren zorlu çarpışmalardan sonra Fransızlar Dunes'de büyük bir zafer elde ettiler. İspanya Fransa ile Pireneler Antlaşması'nı imzalamak zorunda kaldı ve İspanya'nın üstünlüğü sona erdi. IV. Filip'in bundan sonra Portekiz'i geri alma yolundaki teşebbüsleri de başarısızlıkla sonuçlanacaktı.

1660
Ünlü İspanyol ressam Diego Velazquez (Doğ. 1599) bu tarihte hayata gözlerini yumdu.

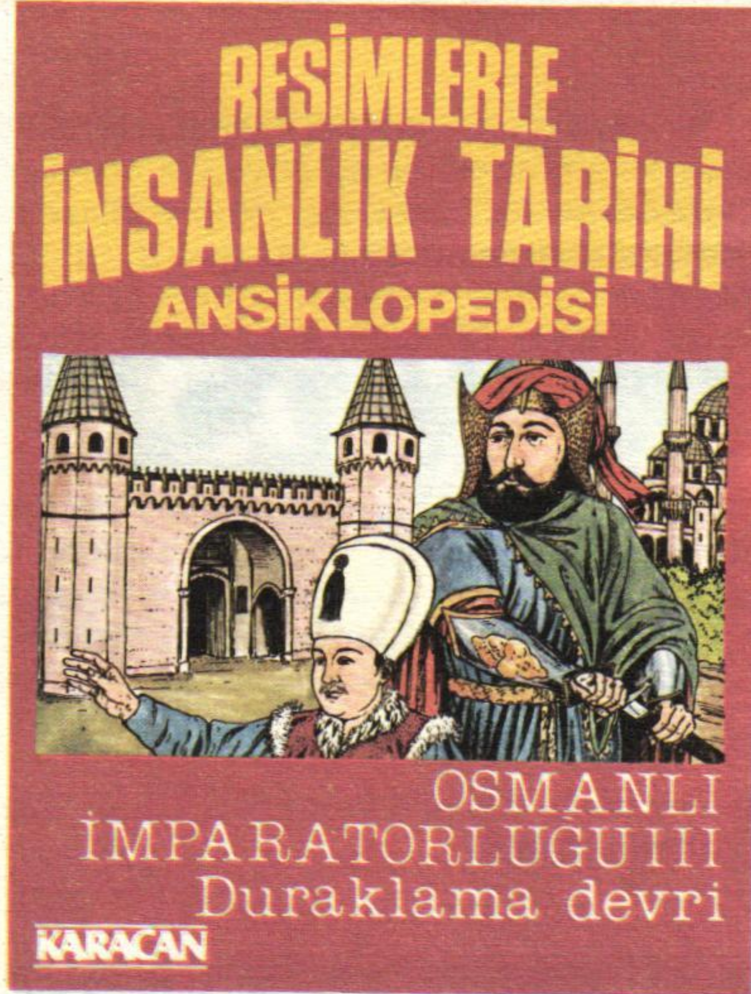
1665
IV. Filip'in ölümünden sonra taht, 4 yaşındaki oğluna kaldı. Prens sağlıksız ve zekâca biraz geri olduğundan II. Carlos adıyla tahta geçinceye kadar kral naipliği görevini annesi Avusturyalı Mariana üstlendi. Üç yıl sonra Portekiz'e bağımsızlığını kazandıran Lizbon Antlaşması imzalandı.

RESİMLERLE İNSANLIK TARİHİ ANSİKLOPEDİSİ

GELECEK SAYI:

OSMANLI İMPARATORLUĞU III

Duraklama devri

BAYİNİZDEN ŞİMDİDEN AYIRTINIZ